

Hallituksen esitys Eduskunnalle Meksikon kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Meksikon kanssa 22 päivänä helmikuuta 1999 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on edistää ja tiivistää taloudellista yhteistyötä Meksikon kanssa ja selkiinnyttää erityisesti sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituk-

sille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

Meksiko on viime vuosina markkinoidensa avautumisen myötä noussut nopeasti erääksi maailman suurimmista kansainvälisistä talouksista. Kaupan volyyymillä mitattuna sekä investointikohteena asukasluvultaan satamillionainen Meksiko on nykyisin maailman kymmenen suurimman talouden joukossa. Meksikon talous lähti uusille urille, kun maan poliittista elämää jo 60 vuotta hallinnut Institutionaalinen vallankumouspuolue PRI päätti vuosikymmenen alkupuolella presidentti Salinasin johdolla irtaantua valtiojohtoisesta säännöstelytaloudesta ja vapauttaa rahamarkkinat. Pankkijärjestelmän heikkous aiheutti aluksi ns. pesokriisiksi kutsutun talouden taantumavaiheen 1995, joka kuitenkin jäi Yhdysvaltojen ja IMF:n ripeän avun ansiosta lyhytaikaiseksi.

Meksikon talous on kokenut huomattavan rakenteellisen muutoksen, sillä vuonna 1997 maan 118 mrd dollarin suuruudesta viennistä 90 % koostui teollisuustuotteista, ainoastaan 6 % öljytuotteista ja 3 % maataloustuotteista. Vielä 1980-luvulla öljy muodosti runsaat

60 % viennistä. Meksikon talouden veturina on ulkomaankauppa, jota puolestaan on siivittänyt NAFTA eli 1994 syntynyt vapaa-kauppajärjestely Yhdysvaltain ja Kanadan kanssa. Tiivistyneet suhteet Yhdysvaltoihin edesauttoivat myös Meksikon samana vuonna toteutunutta OECD-jäsenyyttä.

Meksiko on luonnonvaroiltaan varsin vauras maa, sillä öljyntuottajana se on maailman viidenneksi suurin ja hopeantuottajana suurin. Maa on myös maailman johtavia situshedelmien ja maissin tuottajia.

Meksiko on ulkomaankaupassaan voimakkaasti riippuvainen Yhdysvalloista, jonka osuus maan viennistä vuonna 1997 oli noin 85 % ja tuonnista 75 %. EU-maiden osuus Meksikon ulkomaankaupasta on NAFTA:n johdosta laskenut 6 %:iin. EU:n tavoitteena Meksikon kanssa käynnissä olevissa vapaa-kauppaneuvotteluissa on saada NAFTA:a vastaavat edut vuonna 2003.

Meksikon tärkeitä vientituotteita ovat moottoriajoneuvot, kulutuselektronikka, öljy, hopea, kahvi sekä muut elintarvikkeet. Elektronikka, ajoneuvot ja koneet muodostavat maan viennistä noin 55 %. Tuonnista

on määrällisesti suuri osa (noin 40 %) koneita ja elektroniikkaa maan teollisuuden tarpeisiin.

Oljyn maailmanmarkkinahinnan alhainen taso on rasittanut Meksikon taloutta, mutta hallituksen kireä finanssipolitiikka on säilyttänyt ulkomaisten sijoittajien uskon maan vakauteen. Meksikon pörssissä on edelleen likvidiä ulkomaista pääomaa 70 %. Vaihdotaseen vaje (3,6 % BKT:sta) ja julkinen velka (25 % BKT:sta) ovat toistaiseksi pysyneet aisoissa. Aasian talouskriisin seurannaisvaikutukset valuuttojen devalvoitumiseen muodostavat kuitenkin uhan Meksikon kansainväliselle kilpailukyvyille. Peson arvo heikkeni viime vuonna 30 %, mutta monilla Meksikon aasialaisilla kilpailijamailla ja Brasilialla vielä selvästi tätäkin enemmän. Yhdysvaltain suotuisa talouskehitys on kuitenkin auttanut Meksikoa taloudenhoidossaan. Toisaalta Meksikon voimakas riippuvuus Yhdysvaltain talouskehityksestä muodostaa selkeän riskitekijän.

Suomen kauppavaihto Meksikon kanssa on ollut potentiaaliin nähden vaatimatonta. Vuonna 1997 Suomen vienti Meksikoon oli 350 mmk. ja tuonti 130 mmk. Suomelle ylijäämäinen kauppavaihto ei ole suuresti heilahdellut lukuun ottamatta viime vuotta, jolta vienti nousi 550 mmk:aan. Viennin kasvuun 1998 vaikuttivat huomattavalta osaltaan 200 mmk:n televiestintälaitteiden toimitukset. Pääosa viennistä eli noin 40 % on ollut paperia, joskin sen osuus on pienemässä. Pelkästään kahdenvälisen kauppavaihdon tarkastelu on kuitenkin harhaanjohtavaa, koska välillinen vientimme Meksikoon on arviolta kolminkertainen suoraan vientiin verrattuna — tärkeimpinä esimerkkeinä mainittakoon Nokian vienti Yhdysvaltain kautta ja Valmetin vienti Ruotsin kautta.

Suomalaisyrittäjillä on Meksikossa kymmenkunta tuotannollista toimintaa harjoittavaa yksikköä, mikä tekee maasta latinalaisen Amerikan lukumääräisesti suurimman investointikohteemme. Lisäksi tällä hetkellä neljällätoista suomalaisyrityksellä on Meksikossa myyntiyhtiö ja noin 50 yritys- tai paikallinen edustusto. Tärkeimmistä tuotannollisista yksiköistämme mainittakoon Nokian monitori- ja matkapuhelintehtaat, Elcoteqin komponenttitehdas, Neles Jamesburyn venttiilitehdas, Kone-Sabiemin hissitehdas, Neste Resinasin hartsitehdas ja Gruas Mexican (Konecranes) nosturitehdas.

Uusia investointeja Suomesta Meksikoon

on odotettavissa myös lähitulevaisuudessa. Erityisesti elektroniikka- ja telealan yritys- sissämme tutkitaan tuotannollisen toiminnan aloittamista Meksikossa.

Sijoituksia edistävällä ja vastavuoroisesti suojaavalla sopimuksella pyritään lisäämään sijoitusten turvallisuutta ja yritysten toimintaolosuhteiden ennustettavuutta.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten suojelua koskevat sopimukset seuraavien maiden kanssa: Egypti (SopS 3/1982), Kiina (SopS 4/1986), Sri Lanka (SopS 54/1987), Malesia (SopS 79/1987), Unkari (SopS 20/1989), Venäjä (tehty Neuvostoliiton kanssa, SopS 58/1991; muutospöytäkirja, SopS 57/1999), Tshekki (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Viro (SopS 104/1992), Latvia (SopS 5/1993), Romania (SopS 121/1992), Liettua (SopS 119/1992), Uzbekistan (SopS 74/1993), Ukraina (SopS 6/1994), Valko-Venäjä (SopS 89/1994), Turkki (SopS 29/1995), Chile (SopS 23/1996), Vietnam (SopS 27/1996), Argentiina (SopS 21/1996), Korean tasavalta (SopS 25/1996), Thaimaa (SopS 35/1996), Slovakia (tehty Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa, SopS 73/1991), Peru (SopS 33/1996), Arabiemi- raattien liitto (SopS 22/1997), Kuwait (SopS 32/1997), Indonesia (SopS 34/1997), Moldova (SopS 42/1997), Kazakstan (SopS 20/1998), Puola (SopS 28/1998), Albania (SopS 16/1999), Oman (SopS 18/1999), Bulgaria (SopS 50/1999) ja Filippiinit (SopS 52/1999).

2. Sopimuksen valmistelu

Neuvottelut investointisuojojasopimuksesta lähtivät käyntiin Suomen aloitteesta vuonna 1996. Suomi toimitti Meksikolle ehdotuksensa kansainväliseksi sopimukseksi 15 päivänä elokuuta 1996. Molempien maiden osallistuessa myös OECD:ssa käytyihin monenvälisiin investointisopimusneuvotteluihin kahdenväliseen järjestelyyn liittyvä työ edistyi hitaasti. Sopimukseen liittyviä epävirallisia keskusteluja käytiin valtuuskuntien puheenjohtajien välillä kuitenkin jatkuvasti OECD:ssa. Kun alkoi vaikuttaa yhä todennäköisemmältä, ettei OECD:n monenvälinen sopimus tulisikaan korvaamaan kahdenvälisten sopimusten verkostoa, käynnistyi Suomen ja Meksikon välillä uudelleen ajatustenvaihto kahdenvälisen sopimuksen tarpeellisuudesta ja sisällöstä. Meksiko toimitti myös

Suomelle oman sopimusehdotuksensa vuoden 1997 lopussa. Luonnosten pohjalta ensimmäinen neuvottelukierros käytiin Helsingissä 17.—18.6.1998. Sopimusneuvottelujen loppuunsaattamista edisti Tasavallan Presidentin odotettavissa oleva valtiovierailu Meksikoon helmikuussa 1999. Sopimusneuvottelut saatiinkin sitten päätökseen pitkissä ja tiukoissa neuvotteluissa Meksikossa 10.—11.12.1998.

Sopimus noudattaa yleissisällöltään Suomen viimeisimpiä vastaavia sopimuksia. Perusrakenteeltaan se kuitenkin poikkeaa niistä siinä suhteessa, että riitojen ratkaisumenettelyä on tässä sopimuksessa käsitelty Meksikon vaatimuksesta huomattavasti seikkaperäisemmin kuin yleensä on laita Suomen vastaavissa sopimuksissa. Työn pohjana on käytetty alan uusinta kansainvälistä vertailumateriaalia kuten Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä neuvoteltavan monenvälisen sijoitussopimuksen valmisteluaineistoa, Euroopan Energiaperuskirjaa sekä muiden EU-maiden vastaavien sopimusten sisältöä.

Tämä sopimus on saanut myös huomattavia vaikutteita Pohjois-Amerikan maiden vapaakauppasopimus NAFTA:n investointisäännöistä. Tämä johtuu lähinnä siitä, että Meksiko on valmis myöntämään soveltuvin osin sopimuksen välityksellä suomalaisille sijoituksille sellaisen kohtelun kuin NAFTA-sopimusosapuoletkin saavat.

Sopimusta on kehitetty edelleen yhteistyössä Suomen asianomaisten sektoriviranomaisten ja talouselämän etujärjestöjen kanssa.

3. Sopimuksen merkitys

Sopimuksessa määritellään sijoittajan ja sijoituksen käsitteet sekä sopimuksen maantieteellinen soveltamisala. Sopimuksilla edistetään investointeja yleisesti ja suojellaan maahan hyväksytyt sijoitukset.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukai-

sen ja tasapuolisen kohtelun ja täyden suojelun ja turvan. Tällaisiin sijoituksiin on sovellettava vähintään yhtä edullista kohtelua kuin omien sijoittajien tai kolmansien maiden sijoittajien sijoituksille, riippuen siitä kumpi kohtelu on sijoittajan kannalta edullisempi.

Sopimuksen tarkoittamia sijoituksia voi kansallistaa, pakkolunastaa tai muuten ottaa haltuun, mutta ainoastaan ei-syrjivältä pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain välitöntä oikeudenmukaiseen markkina-arvoon perustuvaa korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin.

Sodasta, aseellisesta selkkauksesta, hätätilasta tai vastaavasta johtuva sijoitusten kärsimä vahinko on hyvittävä tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai kolmansien maiden sijoittajien osaksi tuleva hyvitys.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa sekä juoksevien maksujen että pääomasiirtojen osalta.

Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä syntyy riitaisuuksia, on sopimuksessa määräykset tuomioistuin- ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopijapuolten välillä ratkaistaan kutakin yksittäistapausta varten perustettavassa kansainvälisessä välimiesoikeudessa.

4. Esityksen vaikutukset

Sopimukseen liittyvät määräykset tähtäävät lähinnä yritysten sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuksien vähentämiseen ja sijoitusympäristön ennakoitavuuden lisäämiseen kohdemaassa. Sopimus pyrkii vähentämään ulkomaisiin sijoituksiin liittyvää poliittista maariskiä ja alentaa siten yritysten sijoituskynnystä. Sopimuksella vaikutetaan myös ulkomaisiin sijoituksiin liittyviin rahoituskustannuksiin alentavasti.

Sopimuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet sijoitus, sijoittaja, tuotto ja sopimuspuolten alueet. Artiklan sanamuodosta ilmenee myös, että kolmansissa maissa sijaitsevista tytäryhtiöistä tehdyt sijoitukset on rajattu sopimuksen ulkopuolelle. Samoin sopimuksen ulkopuolelle jäävät kauppaluotot sekä maturiteetiltaan alle kolmen vuoden pituiset luotot.

2 artikla. Artikla sisältää yleisen periaatteen sijoitusten sallimisesta ja edistämisestä sopimuspuolten alueella sekä sitoumuksen pidättäytyä toisen sopimuspuolen sijoittajien mielivaltaisesta ja syrjivästä kohtelusta.

3 artikla. Artikla velvoittaa isäntäsopimuspuolen takaamaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille vähintään yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omien sijoittajiensa tai jonkin kolmannen valtion sijoittajien sijoituksille. Edullisen kohtelun vaatimus koskee myös sijoitusten hoitoa, käyttöä, hyödyntämistä tai myyntiä. Artiklassa sopimuspuolet sitoutuvat huolehtimaan sopimuksen soveltamiseen vaikuttavien lakiansa ja muiden viranomaispäätöstensä julkisesta saatavuudesta (ns. transparenssi-vaatimus). Toisaalta sopimuspuolelle annetaan oikeus sijoituksia koskevaan tiedonkeruuseen tilastollisia tarkoituksia varten, mutta myös velvoitus olla julkistamatta sijoittajan kilpailuasemaa haittaavia tietoja.

4 artikla. Artiklassa määritellään poikkeukset suosituimmuskohtelusta, joka on pääsääntönä sopijapuolten välillä. Poikkeusmääräyksellä mm. alueelliset taloudelliset järjestöt ja tulliliitot erotetaan sopimuksen ulkopuolelle siten, että niistä koituvia etuja ei velvoiteta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin. Samoin sopimuksen ulkopuolelle suljetaan kansainvälisistä verosopimuksista sekä monenvälisistä sijoitussopimuksista aiheutuvat etuudet.

5 artikla. Omaisuuden kansallistamiselle ja pakkolunastukselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädännössä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa ja syrjimättömyyden pohjalta. Korvaus on maksettava viipymättä ja sen on vastattava pakkolunastetun sijoituksen kohtuullista markkina-arvoa. Korvauksen saaja on oikeutettu saamaan korvaussummalte käyvän koron maksupäivään asti. Edelleen

korvauksen tulee olla täysin realisoitava ja vapaasti siirrettävä. Pakkolunastukseen artiklassa liitetty oikeudenmukaisen menettelyn vaatimus antaa myös oikeuden lunastuksen kohteeksi joutuneelle sijoittajalle riittävää lunastuspäätös ehtoineen isäntävaltiossa.

6 artikla. Artiklassa on määräykset siltä varalta, että sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille tapahtuu menetyksiä sodan, kapinan, kansallisen hätätilan, mellakan tai muun vastaavan häiriötien johdosta. Mikäli isäntävaltion sopimuspuoli suorittaa asian johdosta sijoittajille korvauksia, on toisen sopimuspuolen sijoittajia kohdeltava vähintään yhtä edullisesti kuin isäntävaltion omia tai kolmannen valtion sijoittajia.

7 artikla. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, tuotoille, koroille, maksuille ja ulkomaisten työntekijöiden ansiotuloille. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä vaihdettavassa valuutassa voimassa olevaan vaihtokurssiin. Sopimuspuolilla on artiklassa mainituin edellytyksin kuitenkin oikeus väliaikaisesti rajoittaa luontoissuorituksena saadun tuoton siirtoja sekä vakavissa maksutasevaikeuksissa muitakin siirtoja.

8 artikla. Jos sopimusvaltio taikka sen edustajaksi määrätty taho on myöntänyt takauksen tai muun vastaavan sitoumuksen toisen sopimusvaltion alueella olevalle sijoitukselle ja tullut tällä perusteella korvausvelvolliseksi, siirtyvät kyseistä sijoitusta koskevat oikeudet ensin mainitulle maksuvelvolliseksi joutuneelle sopimusvaltiolle. Näitä oikeuksia se sijaantulijan asemassa toteuttaa itse tai osoittamansa edustajan välityksellä samassa laajuudessa kuin alkuperäinen sijoittaja.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään riitojenratkaisu tapahtuvaksi 9 artiklan mukaisesti siinä tilanteessa, kun sopimusvaltio tai sen edustajaksi määrätty on puolestaan siirtänyt oikeutensa sijoittajalle tai yksityisomistuksessa olevalle oikeushenkilölle.

9 artikla. Sopimuksen 2 luvun I osastossa määritellään menettelytavat sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajien välisten riitojen ratkaisussa. Vaihtoehtona ovat kansallinen tuomioistuin tai välimiesmenettely. Jos riidan osapuoli on itse sijoituksiksi luetava oikeushenkilö toisen sopimuspuolen alueella, ei välimiesmenettely ole mahdollinen. Vaihtoehdot ovat osittain toisensa poisulkevia. Välimiesmenettelyyn riita-asia voi-

daan viedä ainoastaan, jos toimivaltainen kansallinen ensimmäisen asteen tuomioistuin ei ole antanut asiasta ratkaisua. Välimiesmenettelyn vireillesaattamisen jälkeen tuomioistuintie ei ole enää mahdollinen.

10 artikla. Artiklan alussa todetaan neuvottelujen ensisijaisuus riitatilanteissa. Jos neuvottelut eivät johda ratkaisuun, voi sijoittaja valita jatkossa tuomioistuintien, aiemmin sovittuun riitojenratkaisumenettelyyn tai välimiesmenettelyyn.

Välimiesmenettelyyn turvautuessaan sijoittajalla on kolme toisensa osittain poissulkevaa vaihtoehtoa: a) sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainvälinen ratkaisukeskus (ICSID), b) em. keskuksen sihteeristö tai c) Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) sääntöihin perustuva tilapäinen välimiesoikeus. Ensinmainitun vaihtoehdon edellytyksenä on, että molemmat sopimusvaltiot ovat ICSID-yleissopimuksen sopimuspuolia. Jos ainoastaan toinen sopimusvaltioista on ko. sopimuksen jäsen, ratkaisuelimenä toimii ICSID:n sihteeristö. Välimiesmenettelyyn noudatetaan em. järjestelyjen mukaisia menettelysääntöjä, mikäli sopimuksen I osastossa ei muuta määrätä.

Tämän artiklan mukaiseen välimiesmenettelyyn sijoittaja voi turvautua vasta, kun kuusi kuukautta on kulunut riitavaatimuksen aiheuttaneen tapahtuman ilmenemisestä. Lisäksi hänen on tehtävä asiasta kirjallinen ilmoitus riidan osapuolena olevalle sopijapuolelle vähintään 60 päivää aikaisemmin, mutta kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluessa siitä, kun on saanut tiedon mainitusta tapahtumasta.

11 artikla. Kumpikin sopimusvaltio antaa tässä artiklassa varauksettoman suostumuksensa riidan saattamiselle kansainväliseen välimiesmenettelyyn sopimuksen I osaston mukaisesti.

12 artikla. Artiklassa on tahdonvaltainen säännös välimiesoikeuden kokoonpanosta. Oikeus on kolmijäseninen, jos toisin ei sovi-ta.

Toisessa kappaleessa valtuutetaan ICSID:n pääsihteerin hakemuksesta nimittämään puuttuvat jäsenet välimiesoikeuteen, jos tämän kokoonpano on vielä 90 päivän kuluessa riidan välimiesmenettelyyn saattamisesta vaillinaisen.

13 artikla. Artiklassa säädetään käsittelyjen yhdistämisestä, jota varten perustetaan oma välitystuomioistuin noudattaen soveltuvin

osin UNCITRAL:in välimiesmenettelysääntöjä. Käsittelyt yhdistetään ensinnäkin tilanteissa, joissa riitaisuus koskee sijoitukseksi katsottavaa oikeushenkilöä, ja sijoituksen omistaja/valvoja sekä vähemmistösijoittajat esittävät itsenäisesti vaatimuksia saman sopimusrikkomuksen johdosta. Samoin menettelään, kun on esitetty useampia yhteisiin oikeustositseikkoihin tai tosiseikkoihin perustuva vaatimuksia.

14 artikla. Artiklassa määrätään siitä, että riidan osapuolen pyynnöstä I osaston mukainen välimiesmenettely pidetään valtiossa, joka on YK:n välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen (New Yorkin yleissopimus) sopimuspuoli.

15 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat olemaan vetoamatta sijoittajaa vastaan siihen, että tämä on saanut tai tulee saamaan hyvityksen tai muun korvauksen kärsimästään vahingosta muuta kautta kuten takaus- tai vakuutusopimuksen kautta. Artikla on luonteeltaan prosessioikeudellinen ja turvaa sijoittajan asemaa riitaisuuksissa sopimuspuolen kanssa.

16 artikla. Artiklassa määrätään, että I osaston mukaisesti perustetut tuomioistuimet noudattavat ratkaisussaan tämän sopimuksen ja kansainvälisen oikeuden sääntöjä ja periaatteita.

17 artikla. Artiklassa säädetään välitystuomioiden muodosta ja täytäntöönpanosta. Päätöksessä voidaan todeta havaittu sopimusrikkomus ja määrätä sen perusteella rahallinen korvaus taikka luontois- tai muu sopimuksen mukainen suoritus. Tuomittu vahingonkorvaus ei nimenomaisen säännöksen mukaan saa kuitenkaan olla rangaistuksenluontoinen.

Välitystuomio on lopullinen ja sopimuspuolten on pantava se viipymättä täytäntöön. Tuomio on myös sijoittajan hakemuksesta täytäntöön pantavissa ICSID-yleissopimuksen tai New Yorkin yleissopimuksen mukaisesti. Lopullinen välitystuomio julkaistaan ainoastaan riitapuolten kirjallisen sopimuksen perusteella.

18 artikla. Tämän artiklan mukaan toisen sopimuspuolen sijoittajilta suljetaan pois I osaston mukainen riitojenratkaisumenettely tapauksissa, joissa sopimusvaltio alueellaan rajoittaa kansallisen turvallisuuden vuoksi ja lainsäädäntönsä mukaisesti sijoituksia kohteisiin, jotka ovat kansallisessa omistuksessa tai valvonnassa.

19 artikla. Tämä artikla koskee puolestaan sopimusvaltioiden eli hallitusten välisiä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitoja, jotka artiklan 1 kappaleen mukaan tulee ensisijaisesti ratkaista diplomaattiteitse. Mikäli riitaa ei kuitenkaan ole saatu ratkaistuksi kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun neuvotteluja pyydettiin, voi kumpikin sopimusvaltio artiklan 2 kohdan mukaan saattaa riidan välimiesoikeuden käsiteltäväksi.

Välimiesoikeuden perustamista, kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat määräykset on kirjattu artiklan 3—8 momenttiin.

20 artikla. Artiklassa sopimuspuolet sallivat lainsäädäntönsä puitteissa toisen sopimuspuolen luonnollisten henkilöiden ja muun henkilökunnan perheenjäsenineen tulla maahan ja oleskella sen alueella sijoituksiin liittyvän toiminnan mahdollistamiseksi.

21 artikla. Artiklassa määritellään menettely tilanteessa, jossa kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden perusteella on saatettu voimaan määräys, joka oikeuttaa sopimuspuolen myöntämään toisen sopimuspuolen sijoittajille tätä sopimusta edullisemman kohtelun. Tällöin on noudatettava kyseistä määräystä tämän sopimuksen sijasta niiltä osin kuin se on edullisempi.

22 artikla. Artiklan mukaan sopimusta sovelletaan kaikkiin ennen ja jälkeen sen voimaantuloa tehtyihin sijoituksiin. Sen sijaan soveltamisen ulkopuolelle jäävät kaikki ennen sopimuksen voimaantuloa alkaneet riitaisuudet tai ratkaistut vaateet.

23 artikla. Artiklassa sopimuspuolet ilmoittavat jatkossa neuvottelevansa diplomaattiteitse tämän sopimuksen täytäntönpänoon ja soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä.

24 artikla. Artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset sopimuksen voimaantuloajasta sen irtisanomisesta. Sopimus tulee voi-

maan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen hyväksymisestä. Sopimus on voimassa kymmenen vuotta, minkä jälkeen se voidaan irtisanoa kahdentoista kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisen jälkeinen niin sanottu suoja-aika on niin ikään kymmenen vuotta.

6. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritetyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräyksiä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista.

Hallitusmuodon 12 §:n 2 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta on säädettävä lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta ovat osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset vaativat näistä syistä eduskunnan hyväksymisen.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että eduskunta hyväksyisi ne Mexico Cityssä 22 päivänä helmikuuta 1999 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Meksikon yhdysvaltojen hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Meksikon kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Mexico Cityssä 22 päivänä helmikuuta 1999 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Meksikon yhdysvaltojen hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Naantalissa 24 päivänä kesäkuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Tarja Halonen*

Sopimus**Suomen tasavallan hallituksen ja Meksikon yhdysvaltojen hallituksen välillä sijoitusten edistämisestä ja vastavuoroisesta suojaamisesta**

Suomen tasavallan hallitus ja Meksikon yhdysvaltojen hallitus, jäljempänä "sopimuspuolet", jotka

PITÄVÄT MIELESSÄ sitoumukset, joita niillä on useiden kansainvälisten järjestöjen jäseninä,

HALUAVAT tehostaa taloudellista yhteistyötä molempien maiden yhteisen edun mukaisesti ja säilyttää oikeudenmukaiset olosuhteet sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille, jotka ovat toisen sopimuspuolen alueella,

OVAT TIETOISIA siitä, että sijoitusten edistäminen ja vastavuoroinen suojaaminen tämän sopimuksen perusteella kannustaa taloudellisia aloitteita,

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

I LUKU:**YLEISET MÄÄRÄYKSET****1 artikla***Määritelmät*

Tässä sopimuksessa:

1. "Sijoitus" tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on perustanut tai hankkinut toisen sopimuspuolen alueella tämän toisen sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti saavuttaakseen taloudellisen tavoitteen, mukaan luettuna erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) irtain ja kiinteä omaisuus tai muut omistusoikeudet kuten kiinnitykset, pantti- ja pidätysoikeudet, vuokraoikeudet, nautinta-oikeudet ja muut vastaavat oikeudet;

b) osakkeet, joukkovelkakirjat tai muut osuudet yrityksestä;

Agreement**between the Government of the Republic of Finland and the Government of the United Mexican States on the Promotion and Reciprocal Protection of Investments**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the United Mexican States, hereinafter referred to as the "Contracting Parties",

BEARING in mind their commitments as members of various international organisations,

DESIRING to intensify economic co-operation to the mutual benefit of both countries and to maintain fair and equitable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

RECOGNISING that the promotion and reciprocal protection of investments on the basis of this Agreement will stimulate business initiatives,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

CHAPTER ONE:**GENERAL PROVISIONS****Article 1***Definitions*

For the purpose of this Agreement:

1. The term "Investment" means every kind of asset established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party in order to achieve an economic objective, including, in particular, though not exclusively:

(a) movable and immovable property or any property rights such as mortgages, liens, pledges, leases, usufruct and similar rights;

(b) shares, stocks, debentures or other form of participation in a company;

c) vaateet rahaan, muuhun varallisuuteen tai suoritukseen, jolla on taloudellista arvoa, lukuunottamatta:

i) sellaisia vaateita rahaan, jotka johtuvat ainoastaan tavaroiden ja palveluiden kauppaa koskevista sopimuksista;

ii) luoton pidentämistä liiketoimien, esimerkiksi kaupan rahoituksen yhteydessä;

iii) luottoja, joiden alkuperäinen erääntymisaika on alle kolme vuotta;

joita sopimuspuolen alueella oleva sijoittaja on myöntänyt toisen sopimuspuolen alueella olevalle sijoittajalle. Poikkeus sellaisten luottojen osalta, joiden alkuperäinen erääntymisaika on alle kolme vuotta, ei kuitenkaan koske luottoja, jotka sopimuspuolen sijoittaja on myöntänyt sellaiselle toisen sopimuspuolen yritykselle, joka on tämän sijoittajan omistuksessa tai tosiasiallisessa valvonnassa.

d) henkiseen omaisuuteen kohdistuvat oikeudet, kuten patentit, tekijänoikeudet, tekniset valmistusmenetelmät, tavaramerkit, teolliset mallioikeudet, toiminimet, osaaminen ja goodwill-arvo; ja

e) lakiin tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvat oikeudet, mukaan luettuna toimiluvat, lisenssit tai luvat ryhtyä taloudelliseen toimintaan.

Mikään varallisuuden sijoitus- tai jälleensijoitusmuodon muutos ei vaikuta varallisuuden luonteeseen sijoituksena edellyttäen, että tällainen muutos sisältyy edellä mainittuun määritelmään.

Tämän sopimuksen määräykset eivät koske sopimuspuolen tai valtionyrityksen maksuvelvoitetta tai luoton myöntämistä sopimuspuolelle tai valtionyritykselle.

2. "Tuotto" tarkoittaa sijoitusten tuottamia rahamääriä ja siihen sisältyy erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan voitto, osingot, korot, rojaltit, pääomatulot tai sijoitukseen liittyvät luontoissuoritukset.

3. "Sijoittaja" tarkoittaa:

a) luonnollista henkilöä, joka on jommankumman sopimuspuolen kansalainen sen lainsäädännön mukaisesti; tai

b) oikeushenkilöä, esimerkiksi yhtiötä, yhteenliittymää, yritystä, liikeyhdistystä, laitosta tai muuta kokonaisuutta, joka on perustettu sopimuspuolen lainsäädännön ja määräysten mukaisesti ja jonka toimipaikka kuuluu kyseisen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan.

4. "Alue" tarkoittaa sopimuspuolen maa- ja merialuetta ja niiden yläpuolella olevaa il-

(c) claims to money, to other assets or to any performance having an economic value, except for:

i) claims to money that arise solely from commercial contracts for the sale of goods and services;

ii) the extension of credit in connection with a commercial transaction, such as trade financing;

iii) credits with an original maturity of less than three years;

by an investor in the territory of one Contracting Party to an investor in the territory of the other Contracting Party. However, the exception concerning credits with an original maturity of less than three years, shall not apply to credits granted by an investor of one Contracting Party to a company of the other Contracting Party that is owned or effectively controlled by the former investor.

(d) intellectual property rights, such as patents, copyrights, technical processes, trade marks, industrial designs, business names, know-how and goodwill; and

(e) rights conferred by law or under contract by a competent authority, including concessions, licenses, authorisations or permits to undertake an economic activity.

Any alteration of the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investment provided that such alteration is included in the aforesaid definition.

A payment obligation from, or the granting of a credit to a Contracting Party or a state enterprise is not subject to the provisions of this Agreement.

2. The term "Returns" means the amounts yielded by investments and in particular, though not exclusively, shall include profits, dividends, interest, royalties, capital gains or any payments in kind related to an investment.

3. The term "Investor" means:

(a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with its laws; or

(b) any legal person such as a company, corporation, firm, business association, institution or other entity constituted in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party and having its seat within the jurisdiction of that Contracting Party.

4. The term "Territory" means the land and sea area of a Contracting Party and the

matilaa, sekä sopimuspuolen aluevesiin liittyvää aluetta, mukaan luettuna merenpohja ja sen sisusta, joihin nähden sopimuspuolella on kansainvälisen oikeuden mukaisesti täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Kumpikin sopimuspuoli edistää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja sallii sellaiset sijoitukset lakiansa ja määräystensä mukaisesti.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää aina alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen suojan ja turvan.

3. Kumpikaan sopimuspuoli ei haittaa mielivaltaisoin tai syrjivoin toimenpitein toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä, hankkimista tai myymistä alueellaan.

4. Kumpikin sopimuspuoli suhtautuu lain-säädäntönsä puitteissa myönteisesti sen alueella olevia sijoituksia varten tarvittavia lupia koskeviin hakemuksiin, mukaan luettuna luvat sijoittajien valitseman pätevän hallintohenkilökunnan ja teknisen henkilökunnan palkkaamiseen ulkomailta.

3 artikla

Sijoitusten kohtelu

1. Sijoituksille, joita sopimuspuolen sijoittajat tekevät toisen sopimuspuolen alueella, tai niiden tuotolle myönnetään yhtä edullinen kohtelu kuin tämän toisen sopimuspuolen omien sijoittajien tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajien sijoituksille ja niiden tuotolle myöntämä kohtelu, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajalle edullisempi.

2. Sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajille sijoitusten hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen tai myynnin osalta yhtä edullisen kohtelun kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajil-

airspace above them as well as any area adjacent to the territorial waters of a Contracting Party, including the seabed and the subsoil, over which the Contracting Party exercises in accordance with international law sovereign rights or jurisdiction.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall in its territory promote investments by investors of the other Contracting Party and shall admit such investments in accordance with its laws and regulations.

2. Each Contracting Party shall in its territory at all times accord to investments of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant protection and security.

3. Each Contracting Party shall in its territory not impair by arbitrary or discriminatory measures, the management, maintenance, use, enjoyment, acquisition or disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

4. Each Contracting Party shall, within the framework of its legislation, give a sympathetic consideration to applications for necessary permits in connection with the investments in its territory, including authorisations for engaging top managerial and technical personnel of their choice from abroad.

Article 3

Treatment of Investments

1. Investments made by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, or returns related thereto, shall be accorded treatment which is not less favourable than the one the latter Contracting Party accords to the investments and returns made by its own investors or by investors of the most favoured nation, whichever is the more favourable to the investor.

2. Investors of one Contracting Party shall be accorded by the other Contracting Party in its territory, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is not less favourable than the one the latter Con-

le, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajalle edullisempi.

3. Molemmat sopimuspuolet julkaisevat viipymättä tai pitävät muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, joihin ne ovat liittyneet ja jotka voivat vaikuttaa tämän sopimuksen soveltamiseen.

4. Soveltamalla lainsäädäntöään oikeudenmukaisesti, ketään syrjimättä ja vilpittömässä mielessä, sopimuspuoli voi pyytää toisen sopimuspuolen sijoittajaa antamaan tavanomaisia yleisluontoisia tietoja sen sijoituksista tilastoja varten sovellettavan kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti. Kumpikin sopimuspuoli kuitenkin suojaa sellaisia liiketoimintaan liittyviä tietoja, joiden paljastamisesta olisi haittaa sijoittajan tai sen sijoituksen kilpailuasemalle.

4 artikla

Poikkeukset

Tämän sopimuksen määräysten ei katsota valvoittavan sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu:

a) olemassaolevaan tai tulevaan vapaa-kauppa-alueeseen, tullioniiniin, yhteismarkkina-alueeseen tai alueelliseen työmarkkinasopimukseen, jonka osapuolena toinen sopimuspuolista on tai jonka osapuoleksi se voi tulla,

b) täysin tai pääasiassa verotusta koskevaan kansainväliseen sopimukseen tai järjestelyyn,

c) sijoittamista koskevaan monenväliseen sopimukseen.

5 artikla

Pakkolunastus ja korvaus

1. Sopimuspuoli ei pakkolunasta tai kansallista suoraan tai välillisesti toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoitusta, tai ryhdy muihin toimenpiteisiin, joilla on vastaava vaikutus (jäljempänä "pakkolunastus"), muutoin kuin:

a) sellaista tarkoitusta varten, joka on yleisen edun mukainen,

tracting Party accords to its own investors or to investors of the most favoured nation, whichever is the more favourable to the investor.

3. Both Contracting Parties shall promptly publish, or otherwise make publicly available, their laws, regulations, procedures and judicial decisions of general application as well as international agreements which they have entered into and which may affect the operation of this Agreement.

4. A Contracting Party may, through the equitable, non-discriminatory and in good faith application of its laws, request an investor of the other Contracting Party to provide general routine information for statistical purposes concerning its investment as stipulated in the applicable national law. However, each Contracting Party shall protect such business information from any disclosure that would prejudice the competitive position of the investor or its investment.

Article 4

Exceptions

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of:

(a) any existing or future free trade area, customs union, common market or regional labour market agreement to which one of the Contracting Parties is or may become a party,

(b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation,

(c) any multilateral agreement on investments.

Article 5

Expropriation and Compensation

1. A Contracting Party shall not expropriate or nationalise, directly or indirectly, an investment of an investor of the other Contracting Party or take any measures having equivalent effect (hereinafter referred to as "expropriation") except:

(a) for a purpose which is in the public interest,

- b) ketään syrjimättä,
 c) oikeudenmukaista menettelyä noudattaen, ja
 d) maksamalla siitä korvauksen alla olevan 2 ja 3 kappaleen mukaisesti.

2. Korvaus:

a) maksetaan viivymättä. Jos korvauksen maksu viivästyy, korvauksen määrän tulee olla sellainen, että sijoittajan asema on yhtä suotuista kuin se olisi ollut sellaisessa tapauksessa, että maksu olisi maksettu välittömästi pakkolunastuspäivänä.

b) vastaa pakkolunastetun sijoituksen kohtuullista markkina-arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen pakkolunastuksen suorittamista. Kohtuulliseen markkina-arvoon ei vaikuta arvonmuutos, joka johtuu siitä, että pakkolunastus on tullut yleiseen tietoon aikaisemmin. Arvon määrittämisperusteita ovat muun muassa sijoitettu pääoma, vaihtoarvo, arvonnousu, senhetkinen tuotto ja goodwill-arvo. Muiden soveltuvien perusteiden voidaan katsoa vaikuttavan kohtuulliseen markkina-arvoon.

c) sisältää maksuun käytettävälle valuutalle määritetyn kaupallisen markkinakoron mukaisen koron pakkolunastuspäivästä korvauksen maksupäivään saakka.

d) on täysin realisoitavissa ja vapaasti siirrettävissä.

3. Oikeudenmukainen menettely sisältää sen, että sopimuspuolen sijoittajalla, joka väittää, että toisen sopimuspuolen suorittamalla pakkolunastuksella on ollut siihen vaikutuksia, on oikeus saattaa asia nopeasti tämän toisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden toimivaltaisten ja riippumattomien viranomaisten käsiteltäväksi, mukaan luettuna tämän artiklan määräysten mukainen sijoitusten arviointi ja korvauksen maksu.

4. Tämän sopimuksen 4 artiklan a kohtaa ei sovelleta tähän artiklaan.

6 artikla

Menetysten korvaaminen

Sopimuspuolen sijoittajille, joiden toisen sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tämän toisen sopimuspuolen alueella olevan sodan tai muun aseellisen välikohtauksen, kansallisen hätätilan,

- (b) on a non-discriminatory basis,
 (c) in accordance with due process of law, and
 (d) accompanied by payment of compensation in accordance with paragraphs 2 and 3 below.

2. Compensation shall:

(a) be paid without delay. In the event that the payment of compensation is delayed, such compensation shall be paid in an amount which would put the investor in a position no less favourable than the position in which he would have been had the compensation been paid immediately on the date of expropriation.

(b) be equivalent to the fair market value of the expropriated investment immediately before the expropriation occurred. The fair market value shall not reflect any change in value occurring because the expropriation had become publicly known earlier. Valuation criteria shall include, inter alia, the capital invested, replacement value, appreciation, current returns and goodwill. Any other appropriate valuation criteria may be considered to determine the fair market value.

(c) include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of expropriation until the date of actual payment.

(d) be fully realisable and freely transferable.

3. Due process of law includes the right of an investor of a Contracting Party which claims to be affected by expropriation by the other Contracting Party to prompt review of its case, including the valuation of its investment and the payment of compensation in accordance with the provisions of this Article, by a judicial authority or another competent and independent authority of the latter Contracting Party.

4. Article 4 paragraph (a) does not apply to this Article.

Article 6

Compensation for Losses

Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the

kansannousun, kapinan tai mellakan vuoksi, myönnetään hyvityksen, korvauksen tai muun järjestelyn osalta yhtä edullinen kohtelu kuin kyseisen sopimuspuolen omille sijoittajilleen tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajille myöntämä kohtelu, sen mukaan kumpi niistä on sijoittajalle edullisempi.

7 artikla

Vapaat siirrot

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää sijoituksiaan vapaasti alueelleen ja alueeltaan. Tällaisiin siirtoihin sisältyvät erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan:

a) varsinaiset ja ylimääräiset rahasummat, joiden tarkoituksena on ylläpitää, kehittää tai lisätä sijoitusta;

b) tuotto;

c) osittain tai kokonaan tapahtuvasta sijoituksen mynnistä saadut tulot;

d) sijoituksen käyttämisestä aiheutuvien kulujen maksamiseen vaaditut rahasummat, kuten lainojen takaisinmaksut, rojalit, sijoituksenhoitokulut, lisenssimaksut tai muut vastaavat kulut;

e) tämän sopimuksen 5 ja 6 artiklan mukaisesti maksettavat korvaukset;

f) riitojenratkaisusta johtuvat maksut;

g) sopimuksen tai lainasopimuksen nojalla suoritettavat maksut;

h) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot.

2. Sopimuspuolet takaavat edelleen, että tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut siirrot suoritetaan rajoituksetta tai viipymättä, vapaasti vaihdettavassa valuutassa ja siirtopäivänä vallitsevan, siirrettävässä valuutassa tapahtuvaan avistakauppaan sovellettavan markkinakurssin mukaisesti. Jos markkinakurssia ei ole käytettävissä, sovellettava vaihtokurssi vastaa niistä valuuttakursseista johdettavaa ristikkäiskurssia, joita kansainvälinen valuuttarahasto soveltaisi maksupäivänä kyseisten valuuttojen muuttamiseksi erityisnosto-oikeuksiksi.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen b kohdasta riippumatta, sopimuspuoli voi rajoittaa luon-

territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own investors or investors of the most favoured nation, whichever is the more favourable to the investor.

Article 7

Free Transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer, into and out of its territory, of their investments. Such transfers shall include in particular, though not exclusively:

(a) the principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;

(b) returns;

(c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment;

(d) the amounts required for payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses;

(e) compensation payable pursuant to Articles 5 and 6;

(f) payments arising out of the settlement of a dispute;

(g) payments under a contract or a loan agreement;

(h) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad working in connection with an investment.

2. The Contracting Parties shall further guarantee that transfers referred to in paragraph 1. of this Article shall be made without any restriction or delay, in a freely convertible currency and at the prevailing market rate of exchange applicable on the date of transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred. If a market rate is unavailable, the applicable rate of exchange shall correspond to the cross rate obtained from those rates which would be applied by the International Monetary Fund on the date of payment for conversions of the currencies concerned into Special Drawing Rights.

3. Notwithstanding paragraph 1.(b), a Contracting Party may restrict the transfer of

toissuorituksena saadun tuoton siirtämistä olosuhteissa, joissa sopimuspuoli on tullitariffeja ja kauppaa koskevan vuoden 1994 yleissopimuksen nojalla oikeutettu rajoittamaan tai kieltämään luontoissuorituksen muodostavan tuotteen viennin tai myynnin vientiä varten.

4. Vakavien maksutasevaikeuksien tapauksessa tai sellaisten uhatessa kumpikin sopimuspuoli voi väliaikaisesti rajoittaa siirtoja edellyttäen, että kyseinen sopimuspuoli panna täytäntöön kansainvälisen valuuttarahaston vaatimusten mukaisia toimenpiteitä tai ohjelmaa. Tällaiset rajoitukset asetetaan oikeudenmukaisesti, ketään syrjimättä ja vilpittömässä mielessä.

8 artikla

Sijaantulo

1. Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa maksun sopimuspuolen sijoittajan toisen sopimuspuolen alueella olevaan sijoitukseen liittyvän hyvitys-, takaus- tai vakuutus sopimuksen perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa sijoittajan oikeuksien siirtämisen ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrätylle taholle, sekä sen oikeuden käyttää näitä oikeuksia ja vaateita sijaantulon perusteella samassa määrin kuin sijoittaja.

2. Riitatapauksessa kuitenkin ainoastaan sijoittaja tai yksityisomistuksessa oleva oikeushenkilö, jolle sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho on siirtänyt oikeutensa, voi panna asian vireille tai osallistua asian käsittelyyn kansallisessa tuomioistuimessa tai saattaa asian kansainväliseen välimiesmenettelyyn tämän sopimuksen 9 artiklan määräysten mukaisesti.

a return in kind in circumstances where the Contracting Party is permitted under GATT 1994 to restrict or prohibit the exportation or the sale for export of the product constituting the return in kind.

4. In case of serious balance of payments difficulties or the threat thereof, each Contracting Party may temporarily restrict transfers provided that such a Contracting Party implements measures or a programme in accordance with the International Monetary Fund standards. These restrictions would be imposed on an equitable, non-discriminatory and in good faith basis.

Article 8

Subrogation

1. If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity, guarantee or contract of insurance against a non-commercial risk given in respect of an investment by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of any right of such investor to the former Contracting Party or its designated agency and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right to the same extent as the investor.

2. However, in case of a dispute, only the investor or a privately owned legal person to which the Contracting Party or its designated agency has assigned its rights may initiate, or participate in proceedings before a national tribunal or submit the case to international arbitration in accordance with the provisions of Article 9 of this Agreement.

2 LUKU:

RIITAJEN RATKAISU

I OSASTO
SOPIMUSPUOLEN JA TOISEN
SOPIMUSPUOLEN SIOJITTAJAN
VÄLISTEN RIITAJEN RATKAISU

9 artikla

Sovelletamisala ja asema

1. Tätä osastoa sovelletaan sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan väliin riitoihin, jotka koskevat ensin mainitun sopimuspuolen tähän sopimukseen perustuvan velvoitteen väitettyä rikkomista, joka aiheuttaa menetyksen tai vahinkoa sijoittajalle tai sen sijoitukselle. Oikeushenkilö, joka on sopimuspuolen sijoittajan toisen sopimuspuolen alueella tekemä sijoitus, ei voi saattaa vaatimustaan välimiesmenettelyyn tämän osaston mukaisesti.

2. Jos sopimuspuolen sijoittaja tai sen sijoitus, joka on toisen sopimuspuolen alueella oleva oikeushenkilö, panee vireille oikeudenkäynnin kansallisessa tuomioistuimessa, riita voidaan saattaa välimiesmenettelyyn tämän osaston mukaisesti ainoastaan, jos toimivaltainen kansallinen ensimmäisen asteen tuomioistuin ei ole antanut asian sisältöä koskevaa ratkaisua. Edellä mainittu ei koske sellaista hallintoasian käsittelyä hallintoviranomaisessa, jolla pannaan täytäntöön toimenpide, jonka väitetään olevan rikkomus.

3. Jos sopimuspuolen sijoittaja saattaa vaatimuksensa välimiesmenettelyyn, sijoittaja tai sen toisen sopimuspuolen alueella oleva sijoitus ei voi panna vireille tai jatkaa oikeudenkäyntiä kansallisessa tuomioistuimessa.

10 artikla

Riitajenratkaisukeinot, aikarajat

1. Riita tulisi mahdollisuuksien mukaan ratkaista neuvotteluin. Jos riidan ratkaisu ei onnistu neuvotteluin, sijoittaja voi valintansa mukaan saattaa riidan ratkaistavaksi:

a) riidan osapuolena olevan sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen tai hallintotuomioistuimeen, tai

CHAPTER TWO:

DISPUTE SETTLEMENT

SECTION I
SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN
A CONTRACTING PARTY AND AN
INVESTOR OF THE OTHER
CONTRACTING PARTY

Article 9

Scope and Standing

1. This Section applies to disputes between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party concerning an alleged breach of an obligation of the former under this Agreement which causes loss or damage to the investor or its investment. A legal person that is an investment in the territory of a Contracting Party made by an investor of the other Contracting Party, may not submit a claim to arbitration under this Section.

2. If an investor of a Contracting Party or its investment that is a legal person in the territory of the other Contracting Party initiates proceedings before a national tribunal, the dispute may only be submitted to arbitration under this Section if the competent national tribunal has not rendered judgement in the first instance on the merits of the case. The foregoing does not apply to administrative proceedings before the administrative authorities executing the measure that is alleged to be a breach.

3. In case an investor of a Contracting Party submits a claim to arbitration, neither the investor nor his investment in the territory of the other Contracting Party, may initiate or continue proceedings before a national tribunal.

Article 10

Means of Settlement, Time Periods

1. A dispute should, if possible, be settled by negotiation or consultation. If it is not so settled, the investor may choose to submit it for resolution either:

(a) to the competent courts or administrative tribunals of the Contracting Party to the dispute, or

b) aikaisemmin sovitun sovellettavissa olevan riitojenratkaisumenettelyn mukaisesti, tai

c) tämän artiklan mukaisesti:

i) sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliselle ratkaisukeskukselle ("keskus"), joka on perustettu valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan yleissopimuksen mukaisesti ("ICSID-yleissopimus"), jos molemmat sopimuspuolet ovat ICSID-yleissopimuksen sopimuspuolia, tai

ii) keskukselle sen sihteeristön väl miesmenettelyjen hallinnon ylimääräisten järjestelyjen sääntöjen mukaisesti, jos ainoastaan toinen sopimuspuolista on ICSID-yleissopimuksen sopimuspuoli, tai

iii) tilapäiselle välimiesoikeudelle, joka perustetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean ("UNCITRAL") välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen c kohdan mukaisia välimiesmenettelysääntöjä sovelletaan välimiesmenettelyyn niiltä osin kuin niitä ei ole muutettu tämän osaston määräyksillä.

3. Riita voidaan saattaa ratkaistavaksi tämän artiklan 1 kappaleen c kohdan mukaisesti sillä edellytyksellä, että kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun vaatimuksen aiheuttaneet tapahtumat ilmenivät, ja sillä edellytyksellä, että sijoittaja on antanut riidan osapuolena olevalle sopimuspuolelle kirjallisen ilmoituksen aikomuksestaan saattaa riita välimiesmenettelyyn vähintään 60 päivää aikaisemmin, kuitenkin viimeistään neljän (4) vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sijoittaja on tullut tietoiseksi tai hänen olisi pitänyt tulla tietoiseksi tapahtumista, jotka aiheuttivat riidan.

11 artikla

Sopimuspuolen suostumus

Kumpikin sopimuspuoli antaa täten varauksettoman suostumuksensa riidan saattamiselle kansainväliseen välimiesmenettelyyn tämän osaston mukaisesti.

(b) in accordance with any applicable previously agreed dispute settlement procedure, or

(c) in accordance with this Article to either:

i) the International Centre for Settlement of Investment Disputes ("the Centre"), established pursuant to the Convention of the Settlement of Investment Disputes between States and nationals of other States ("the ICSID Convention"), if both Contracting Parties are parties to the ICSID Convention, or

ii) the Centre under the rules governing the Additional Facility for the Administration of Proceedings by the Secretariat of the Centre, if only one Contracting Party is a party to the ICSID Convention, or

iii) an ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law ("UNCITRAL").

2. The applicable arbitration rules in paragraph 1. (c) of this Article shall govern the arbitration except to the extent modified by this Section.

3. A dispute may be submitted for resolution pursuant to paragraph 1. (c) of this Article, provided that six months have elapsed since the events giving rise to the claim occurred and provided that the investor has delivered to the Contracting Party, party to the dispute, written notice of his intention to submit a claim to arbitration at least 60 days in advance, but not later than four (4) years from the date the investor first acquired or should have acquired knowledge of the events which gave rise to the dispute.

Article 11

Contracting Party Consent

Each Contracting Party hereby gives its unconditional consent to the submission of a dispute to international arbitration in accordance with this Section.

12 artikla

Välímiesoikeuden muodostaminen

1. Elleivät riidan osapuolet toisin sovi, välímiesoikeus koostuu kolmesta jäsenestä. Kumpikin riidan osapuoli nimittää yhden jäsenen, ja nämä kaksi jäsentä sopivat kolmannesta jäsenestä, joka toimii heidän puheenjohtajanaan.

2. Jos välímiesoikeutta ei ole muodostettu 90 päivän kuluessa päivästä, jona riita on saatettu välímiesmenettelyyn joko sen vuoksi, että riidan osapuoli ei ole nimittänyt jäsentä, tai sen vuoksi, että jäsenet eivät ole onnistuneet sopimaan puheenjohtajasta, ICSID:n pääsihteeriä pyydetään jommankumman riidan osapuolen pyynnöstä nimittämään harkintansa mukaan nimittämättä oleva jäsen tai jäsenet. ICSID:n pääsihteeri varmistaa kuitenkin puheenjohtajaa nimittäessään, että tämä ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen.

13 artikla

Yhdistäminen

1. Tämän artiklan mukainen tuomioistuin käsittelyjen yhdistämistä varten perustetaan UNCITRAL:in välímiesmenettelysääntöjen mukaisesti, ja se käsittelee riidat näiden sääntöjen mukaisesti, lukuun ottamatta tämän osaston mukaisia muutoksia.

2. Käsittelyt yhdistetään seuraavissa tapauksissa:

a) kun sijoittaja esittää vaatimuksen sellaisen sijoituksen puolesta, joka on sen omistuksessa tai valvonnassa oleva oikeushenkilö, ja samanaikaisesti toinen sijoittaja tai toiset sijoittajat, jotka osallistuvat samaan sijoitukseen mutta eivät valvo sitä, esittävät vaatimuksen omasta puolestaan samojen tämän sopimuksen rikkomusten johdosta; tai

b) kun kaksi vaatimusta tai useampi vaatimus, jotka perustuvat yhteisiin oikeusosiseikkoihin ja tosiseikkoihin, saatetaan välímiesmenettelyyn.

3. Käsittelyjen yhdistämistä varten perustettu tuomioistuin päättää lainkäyttövallasta vaatimuksiin nähden, ja yhdistää näiden vaatimusten käsittelyn, ellei se katso, että tämä vahingoittaa jonkin riidan osapuolen etuja.

Article 12

Formation of the Arbitral Tribunal

1. Unless the parties to the dispute agree otherwise, the arbitral tribunal shall comprise three members. Each party to the dispute shall appoint one member and these two members shall agree upon a third member as their chairman.

2. If an arbitral tribunal has not been constituted within 90 days from the date the claim was submitted to arbitration, either because a party to the dispute failed to appoint a member or the elected members failed to agree upon a chairman, the Secretary General of ICSID, on the request of any of the parties to the dispute, shall be invited to appoint, in his discretion, the member or members not yet appointed. Nevertheless, the Secretary General of ICSID, when appointing a chairman, shall assure that the chairman is a national of neither of the Contracting Parties.

Article 13

Consolidation

1. A tribunal of consolidation established under this Article shall be installed under the UNCITRAL Arbitration Rules and shall conduct its proceedings in accordance with those Rules, except as modified by this Section.

2. Proceedings will be consolidated in the following cases:

(a) when an investor submits a claim on behalf of an investment which is a legal person that he owns or controls and, simultaneously, another investor or other investors participating in the same investment, but not controlling it, submit claims on their own behalf as a consequence of the same breaches of this Agreement; or

(b) when two or more claims are submitted to arbitration arising from common legal and factual issues.

3. The tribunal of consolidation will decide the jurisdiction of the claims and will jointly review such claims, unless it determines that the interests of any party to the dispute are harmed.

14 artikla

Välimesmenettelyn paikka

Tämän osan mukainen välimesmenettely pidetään riidan osapuolen pyynnöstä valtiossa, joka on Yhdistyneiden Kansakuntien ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen (New Yorkin yleissopimus) sopimuspuoli. Vaatimusten, jotka saatetaan välimesmenettelyyn tämän kappaleen sääntöjen mukaisesti, katsotaan johtuvan kaupallisesta suhteesta tai liiketoimesta New Yorkin yleissopimuksen 1 artiklan soveltamistarkoituksessa.

15 artikla

Hyvitys

Sopimuspuoli ei vetoa puolustusta, vastakannetta, kuittausoikeutta tai muuta tarkoitusta varten siihen, että sijoittaja on saanut tai saa väitetyt menetyksen tai vahingon johdosta täyden tai osittaisen hyvityksen tai muun korvauksen hyvitys-, takaus- tai vaikutussopimuksen perusteella.

16 artikla

Sovellettava lainsäädäntö

Tämän osaston mukaisesti perustettu tuomioistuin ratkaisee riidan tämän sopimuksen ja sovellettavien kansainvälisen oikeuden sääntöjen ja periaatteiden mukaisesti.

17 artikla

Välitystuomiot ja täytäntöönpano

1. Välitystuomioissa voidaan määrätä seuraavista hyvitysmuodoista:

a) päätös, jonka mukaan sopimuspuoli ei ole noudattanut tähän sopimukseen perustuvia velvoitteitaan;

b) rahallinen korvaus, johon sisältyy korko menetyksen tai vahingon ilmenemisajankohdasta korvauksen maksuajankohtaan saakka;

c) luontoissuorituksena tapahtuva palauttaminen soveltuvissa tapauksissa edellyttäen, että sopimuspuoli voi maksaa sen sijaan rahallisen korvauksen, jos palauttaminen ei ole

Article 14

Place of Arbitration

Any arbitration under this Part shall, at the request of any party to the dispute, be held in a State that is party to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (the New York Convention). Claims submitted to arbitration under this Schedule shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for purpose of Article 1 of the New York Convention.

Article 15

Indemnification

A Contracting Party shall not assert as a defence, counter-claim, right of set-off or for any other reason, that indemnification or other compensation for all or part of the alleged losses or damages has been received or will be received by the investor pursuant to an indemnity, guarantee or insurance contract.

Article 16

Applicable Law

A tribunal established under this Section shall decide the dispute in accordance with this Agreement and applicable rules and principles of international law.

Article 17

Awards and Enforcement

1. Arbitration awards may provide the following forms of relief:

(a) a declaration that the Contracting Party has failed to comply with its obligations under this Agreement;

(b) pecuniary compensation, which shall include interest from the time the loss or damage was incurred until the time of payment;

(c) restitution in kind in appropriate cases, provided that the Contracting Party may pay pecuniary compensation in lieu thereof where restitution is not practicable; and

mahdollinen; ja

d) muu hyvitysmuoto riidan osapuolten sopimuksesta.

2. Väilytuomiot ovat lopullisia ja sitovat ainoastaan riidan osapuolia ja ainoastaan yksittäisen tapauksen osalta.

3. Lopullinen väilytuomio julkaistaan ainoastaan, jos molemmat riidan osapuolet sopivat siitä kirjallisesti.

4. Välimiesoikeus ei määrää sopimuspuolelle rangaistuksenluontoista vahingonkorvausvelvollisuutta.

5. Kumpikin sopimuspuoli varautuu alueellaan tämän artiklan mukaisten väilytuomioiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja panee viipymättä täytäntöön väilytuomion, joka on annettu sellaisessa riidan käsitteilyssä, jonka osapuolena se on.

6. Sijoittaja voi hakea väilytuomion täytäntöönpanoa ICSID-yleissopimuksen tai New Yorkin yleissopimuksen mukaisesti.

18 artikla

Poikkeukset

Tämän osaston mukaisia riitojenratkaisua koskevia määräyksiä ei sovelleta sopimuspuolen tekemiin päätöksiin, joilla sen lainsäädännön mukaisesti ja kansallisen turvallisuuden vuoksi kielletään tai rajoitetaan toisen sopimuspuolen sijoittajien mahdollisuuksia tehdä sen alueella sijoituksia, jotka ovat sen kansalaisten omistuksessa tai tosiasiallisessa valvonnassa.

II OSASTO SOPIMUSPUOLTEN VÄLISTEN RIITOJEN RATKAISU

19 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista, ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan diplomaattiteitse.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista sillä tavalla kuuden (6) kuukauden kuluessa sen päivän jälkeen, jona jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotteluja, se saatetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

(d) with the agreement of the parties to the dispute, any other form of relief.

2. Arbitration awards shall be final and binding only upon the parties to the dispute and only with respect to the particular case.

3. The final arbitral award will only be published if there is written agreement by both parties to the dispute.

4. An arbitral tribunal shall not order a Contracting Party to pay punitive damages.

5. Each Contracting Party shall, in its territory, make provision for the effective enforcement of awards made pursuant to this Article and shall carry out without delay any such award issued in a proceeding to which it is party.

6. An investor may seek enforcement of an arbitration award under the ICSID Convention or the New York Convention.

Article 18

Exclusions

The dispute settlement provisions of this Section shall not apply to the resolutions adopted by a Contracting Party which, in accordance with its legislation and for national security reasons, prohibit or restrict the acquisition by investors of the other Contracting Party of an investment in the territory of the former Contracting Party, owned or effectively controlled by its nationals.

SECTION II SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN THE CONTRACTING PARTIES

Article 19

Disputes between the Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months, following the date on which such negotiations were requested by either Contracting Party, it shall at the request of either Contracting Party be submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Tällainen välimiesoikeus muodostetaan kutakin yksittäistapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden (2) kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimiesoikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat kolmannen valtion kansalaisen, joka sopimuspuolten hyväksynnästä nimitetään välimiesoikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja nimitetään neljän (4) kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämispäivästä.

4. Jos tarpeellisia nimityksiä ei ole tehty tämän artiklan 3 kappaleessa mainittujen ajanjaksojen kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa tekemään tarpeelliset nimitykset. Jos puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai on muutoin estynyt hoitamaan kyseisen tehtävän, virkaiältään seuraavaksi vanhinta Kansainvälisen tuomioistuimen jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen tai muutoin estynyt hoitamaan tehtävää, pyydetään tekemään tarpeelliset nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Välimiesoikeuden päätökset ovat lopullisia ja sitovat molempia sopimuspuolia. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittämänsä jäsenen kustannuksista ja edustuksensa aiheuttamista kustannuksista välimiesmenettelyn aikana. Molemmat sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan kustannuksista sekä muista mahdollisista kustannuksista. Välimiesoikeus voi tehdä erilaisen päätöksen kustannusten jakamisen osalta. Kaikilta muilta osin välimiesoikeus päättää omista menettelysääntöistään.

6. Sopimuspuoli ei pane tämän artiklan mukaista riidan ratkaisumenettelyä vireille, kun riita koskee sijoittajan oikeuksien loukkausta, jonka sijoittaja on saattanut välimiesmenettelyyn tämän sopimuksen 9 artiklan mukaisesti.

7. Välimiesoikeuden jäsenet ovat riippumattomia ja puolueettomia.

8. Välimiesoikeus ratkaisee riidat tämän sopimuksen määräysten ja sovellettavien kansainvälisen oikeuden sääntöjen ja periaatteiden mukaisesti.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties, shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members.

4. If within the periods specified in paragraph 3 of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make any necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation at the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the cost of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of the costs. In all other respects, the Arbitral Tribunal shall determine its own rules of procedure.

6. A Contracting Party shall not initiate proceedings under this Article for a dispute regarding the infringement of rights of an investor which that investor has submitted to proceedings under Article 9 of this Agreement.

7. Members of an arbitral tribunal shall be independent and impartial.

8. The arbitral tribunal shall decide disputes in accordance with the provisions of this Agreement and the applicable rules and principles of international law.

3 LUKU:

LOPPUMÄÄRÄYKSET

20 artikla

Henkilökunnan maahantulo ja oleskelu

Sopimuspuoli sallii, ulkomaalaisten maahantuloa ja oleskelua koskevan sovellettavan lainsäädäntönsä mukaisesti, toisen sopimuspuolen luonnollisten henkilöiden ja muun henkilökunnan ja toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksen yhteydessä palkkaaman henkilökunnan sekä heidän perheenjäsentensä tulla maahan ja oleskella sen alueella, jotta nämä voivat harjoittaa sijoituksiin liittyvää toimintaa.

21 artikla

Muiden sääntöjen soveltaminen

Jos jommankumman sopimuspuolen lainsäädännön määräykset tai tämän sopimuksen lisäksi sopimuspuolten välillä olemassaolevat tai myöhemmin vahvistettavat kansainvälisen oikeuden mukaiset velvoitteet sisältävät joko yleisiä tai erityisiä määräyksiä, joiden mukaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille voidaan myöntää edullisempi kohtelu kuin tämän sopimuksen mukainen kohtelu, sellaiset määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen määräyksiin nähden siinä määrin kuin ne ovat sijoittajalle edullisempia.

22 artikla

Sopimuksen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita jommankumman sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa vai sen jälkeen, mutta sitä ei sovelleta riitoihin, jotka ovat syntyneet ennen sopimuksen voimaantuloa tai vaateisiin, joita koskevat ratkaisut on tehty ennen sopimuksen voimaantuloa.

CHAPTER THREE:

FINAL PROVISIONS

Article 20

Entry and Sojourn of Personnel

A Contracting Party shall, subject to its applicable laws relating to the entry and sojourn of non-nationals, permit natural persons of the other Contracting Party and other personnel and personnel employed in connection with the investment by an investor of the other Contracting Party, to enter and remain in its territory for the purpose of engaging in activities connected with investments, as well as members of their families.

Article 21

Application of other Rules

If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such provisions shall, to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

Article 22

Application of the Agreement

This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose or any claim which was settled before its entry into force.

23 artikla

Neuvottelut

Sopimuspuolet neuvottelevat ajoittain keskenään tarkastellakseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja kysymyksiä, joita tämä sopimus voi aiheuttaa. Tällaiset neuvottelut pidetään diplomaattiteitse sovittavassa paikassa ja ajankohtana.

24 artikla

Voimaantulo, voimassaoloaika ja voimassaolon päätyminen

1. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen, kun niiden valtiosäännön mukaiset vaatimukset sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona jälkimmäinen ilmoitus on vastaanotettu.

2. Tämä sopimus on voimassa kymmenen (10) vuoden ajan, ja sen jälkeen se on voimassa samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan päättää sopimuksen voimassaolo kahdentoista (12) kuukauden kuluttua.

3. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivää, 1—23 artiklan määräykset ovat voimassa seuraavan kymmenen (10) vuoden ajan tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivästä.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty kahtena kappaleena Mexico Cityssä 22 helmikuuta 1999 suomen, espanjan ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

Suomen tasavallan
hallituksen puolesta

Meksikon yhdysvaltojen
hallituksen puolesta

Article 23

Consultations

The Contracting Parties shall consult each other from time to time for reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held at a place and at a time agreed upon through diplomatic channels.

Article 24

Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of ten (10) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement the provisions of Articles 1 to 23 shall remain in force for a further period of ten (10) years from the date of termination of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Done in duplicate at Mexico City on 22 February 1999 in the Finnish, Spanish and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail.

For the Government of the
Republic of Finland

For the Government of the
United Mexican States